

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XIV [i.e. XV]. Ne publicâ quidem authoritate, sive jubente Judice,
potest malefactor seipsum interficere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

nestram deiciendo, & occidendo, videtur id facere posse, ne concupiscentia igne succendatur, prout è turri præcipitare se posset, ne igne materiali consumeretur. Unde Hieronymus in cap. 1. Jonæ: *In persecutionibus (inquit) non licet propria perire manu, absque eo ubi casus periclitatur.* Et S. Ambrosius l. 3. de S. virginit. necnon in epist. 7. commendat Pelagiam, quæ seipsum occidit, ne castitas ipsius violaretur.

Respondeo negando suppositum: nunquam enim contingit, nec contingere potest, sic quemquam invadi concupiscentia igne, ut innocens evadere nequeat, nisi se occidendo. Unde Augustinus l. 1. de Civit. Dei c. 25. proposito sibi casu qui objicitur, in quo videbatur, quod non jam propter alienum, sed propter suum peccatum, anequam hoc quisquam committat, se debet occidere. Respondet, non esse perpetrandum suicidium, ne fortè postea cadat in adulterium: quia si tantum dominatur iniquitas, ut non innocentia, sed potius peccata eligantur, satius est incertum de futuro adulterium, quam certum de presenti suicidium.

Enimverò si licitum esset suicidium, propter pericula peccatorum futurorum, potius (inquit c. 27.) hortandi essent homines tunc se interficere, cum lavacro sanctæ regenerationis abluti, universorum remissionem acceperunt peccatorum. Tunc enim tempus est cavendi omnia futura peccata, cum omnia sunt deleta præterita: quod si morte spontaneâ rectè fit, cur non tunc potissimum fit?

165 Nec contrarius est Hieronymus, cujus de eo sententia refertur can. non est 23. q. 5. Quia, ut ibi Glossa ait, *ly absque ibi non sumitur exclusivè, sed inclusivè, sicut cum dicitur in Canticis: pulchra sunt gena tua, absque eo quod intrinsecus later.* Vel certè Hieronymus casum illum excipit, non quia tunc sine speciali Dei instinctu vel jussione id liceat, sed quia licet, dum adest, prout adfuit sanctæ Pelagiæ, aliisque sanctis feminis. Sed tunc necesse est ut id Deus se jubere, vel concedere sine ullis ambagibus intimet, prout loquitur Augustinus 1. Civit. 26. Debet enim de divina constare jussione, vel concessione. Propter quod subdit: *Qui ergo audit non licere se occidere, faciat si jussit, cujus non licet jussa contemnere, tantummodo videat, utrum divina jussio nullo modo incerto.*

166 Objicies 4°. quid si Antonia tam periculose sollicitetur ad turpia, ut nisi seipsum interficiat, certo certius sciat se consensuram, v. g. quia scit Deum sibi denegaturum auxilia efficacia, quibus negatis infallibiliter succumbet? Quidni tunc poterit suâ manu mori, potius quam scædari, ait Caramuel.

Respondeo certò scire non posse se consensuram, nisi consentire liberè velit, nec posse aliud scire, aut præscire, nisi quòd in omni casu per ipsam stabit non consentire, suæque voluntati ac malitiæ tribuetur, si consentiat. De divino ergo semper confidere debet adju-

torio, cui si fideliter cooperari voluerit, non succumbet. *Fidelis enim Deus, qui non patitur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione profectum, nisi peccatos steterit. Absit enim à mente christiana (inquit Augustinus c. 25.) que in Deo suo fidit, in eoque spe posita, ejus adjutorio nititur; absit, inquam, ut mens talis quibuslibet carnis voluptatibus ad consensum turpitudinis cedat.*

Objicies 5°. exemplum cujusdam Religiosi, qui (ut Caramuel narrat Theol. fundam. num. 1167.) cum sanctè vivere vellent, & peccare soletet, rædio sui affectus, cum post generalem confessionem, Missæque celebrationem, ad cellam reversus, re Deo commendatâ, Biblia aperuisset, animo præstandi quod ibi inveniret, incidit in verba illa Job. 7. *Suspendium elegit anima mea*, quæ accipiens pro signo divinæ voluntatis, laqueo se suspendit; in fluvium deinde projectus, & in vicino pago sepultus, pagum à cæli inclementia (cui prius erat obnoxius) imposterum mirè servavit, miraculum inclamantibus rusticis, ejusque sepulchrum multo flore coronantibus.

Respondeo fabulam esse, nisi internus instinctus Spiritus sancti intervenerit, prout in factò Sampsonis. Quod parum credibile est, nec absque cogenti necessitate præsumendum. Neque enim Religiosus ille potuit, nisi tentando Deum, verba illa accipere pro signo divinæ voluntatis.

CAPUT XIV.

Ne publicâ quidem auctoritate, sive jubente Judice, potest malefactor seipsum interficere.

168 **E**st communis contra Joannem Pontium, Edicatum, & Tamburinum proximè relatum num. 6. ubi dicit, quòd *justè damnatus ut fame pereat, potest oblatum cibum respuere.* Et §. 1. n. 5. de damnato ad pereundum veneno dicit, quòd *licitè venenum, propinante ministro, aperto ore sumit, deglutitque.*

Sed in contrarium est S. Thomas q. 69. a. 169 4. ad 2. dicens: *Nullus ira condemnatur, quòd ipse sibi inferat mortem, sed quòd ipse mortem patiat. Et idè non tenetur facere id unde mors sequatur; quòd est manere in loco, unde ducatur ad mortem. Tenetur tamen non resistere agenti, quin patiat id quòd justum est eum pati. Sicut etiam si aliquis sit condemnatus, ut fame moriatur, non peccat, si cibum sibi oculicè ministratum sumat: quia non sumere, esset seipsum occidere. Quæ postrema verba probant taliter condemnatum non modò posse, sed & teneri cibum sibi oblatum sumere: quia citra specialem Dei impulsam nemini licitum est seipsum occidere. Cum ergo non sumere, sit seipsum occidere, talis juxta S. Thomam eodem jure tenetur oblatum cibum sumere, quo tenetur seipsum non occidere.*

Atque hinc assertio nostra probatur sic: homo tenetur conservare vitam suam, quando- 170 cumque licitè potest. Atqui ille licitè potest,

cibum sibi occultè ministratum sumendo. Ergo tenetur.

- 171 Si neges minorem, quasi obstat Judicis sententia. Contrà: sententia Judicis non præcipit ut condemnatus non comedat (aliàs injusta foret) sed tantùm ut nemo ipsi cibos ministraret. Quòd sententia injusta foret, si Judex præciperet ut malefactor in se sententiam mortis exequeretur, ratio est, quia Deus non reperitur dedisse Judici potestatem occidendi malefactorem, per ipsummet malefactorem (ob nimiam crudelitatem: summa quippe crudelitas est, ut seipsum destruat, nec est quod natura magis horreat) sed per alium: maximè cum hoc satis sit ad justitiam, quæ nunquam postulat, ut quis sibi mortem inferat, sed ut eam patiat. Rationabiliter proinde non asferitur ampliorem potestatem Judicibus esse concessam, quamdiù de eo sine ullis ambagibus non constat. Non constat autem. Ergo, &c.

- 172 Nimis ergo crudeles sunt illi Tamburini foni; nec condemnatus ut veneno pereat, magis potest propinatum sibi venenum sumere & deglutire, quàm damnatus ut gladio pereat, gladio se possit interficere; nec Judex magis unum præcipere potest, quàm alterum.

- 173 Objicies 1°. cum Caramuele Theol. præterint. n. 2483, clarius est quòd non possis occidere proximum, quàm quòd non possis occidere te, vel (ut Theolog. fundam. n. 1137.) strictiùs non teneris te non occidere, quàm proximum; imò fortè minùs strictè, aut saltem minùs clarè. At est in Republica autoritas ut possit carnifici præcipere, ut occidat alterum hominem reum. Ergo & ut reus occidat seipsum.

Respondeo negando majorem, utpote cui ipse naturæ horror, & unanimis Majorum doctrina reclamationat, sicut & Augustinus suprà dicens: *Sine dubio peior est, qui se occidit: quia nemo est homini seipso propinquior.* Et tr. 51. in Joan. *suicidas crudeliores & sceleratioris homicidas appellans, comparatione aliorum.*

- 174 Objicies 2°. si qua appareat crudelitas in suicidio, potest diminutione pœnæ compensari, ut patet in iis qui ex alta turri se præcipitant, ut ignem evadant. Quidni ergo justa esse queat sententia in reum, qui vivus comburi meruit: *Aut vivus in turri comburatur, aut ex ea se precipitet ceriò occidendus.*

Respondeo negando antecedens: neque enim ex alta turri se quisquam præcipitare potest, si nulla omninò spes sit mortem sic evadendi. Quia nullius mali carendi cavendive causà seipsum interimere licet, ut Augustinus dicit.

- 175 Objicies 3°. omnibus à natura concessum est, acerbissimam mortem, quà data porta, effugere.

Respondeo ita esse, sed per medium licitum, non per suicidium.

Objicies 4°. reus potest se accusare de crimine, propter quod occidetur. Ergo & se occidere: cum se de tali crimine accusare, sit lingua se occidere. Perinde est autem sive gladio linguæ se occidat, sive materiali gladio suo.

Nego consequentiam, quia se taliter accusans non occidit se directè & per se, sed justam dat causam ut occidatur per alium, auctoritate Judicis: neque enim aliter gladio linguæ occidit se, accusando se, quàm fatendo crimen, dum accusatur ab aliis. Accedit quòd accusare se, Republicæ aliquando sit necessarium; nunquam verò ipsi necessarium sit occidere se.

Objicies 5°. si aliquis in extrema necessitate constitutus solum haberet id unde posset vitam suam conservare, posset illud dare Principi, seu magnæ personæ in eadem necessitate constitutæ, per quam Ecclesia vel Republica sustentaretur. Ergo se posset occidere.

Respondeo 1°. propter istud argumentum, aliaque quæ ad idem adferri possunt, non videri intrinsecè malum se occidere defectu, id est non per actionem positivam sui destructivam, sed per omissionem alicujus necessarii ad vitam conservandam. Nam & Christus, & plerique Martyres seipsum liberare poterunt à morte, id tamen omiserunt. Et S. Thomas 2. 2. q. 32. a. 6. concedit id quod assumitur in objectione: postquam enim dixit: *Si aliquis in articulo necessitatis constitutus, haberet solum unde posset sustentari... de hoc necessario eleemosynam dare, est sibi... viam subtrahere.* Protinus addit: *Sed hoc dico, nisi forte talis casus immineret, ubi subtrahendo sibi, daret alicui magnæ personæ, per quam Ecclesia vel Republica sustentaretur. Quia pro talis persona liberatione seipsum & suos laudabiliter periculo mortis exponeret, cum bonum commune sit proprio preferendum.*

Respondeo 2°. eum qui unicum illum panem sibi in tali casu subtrahit, datque Principi, ut in ipso Ecclesiam vel Rempubliam sustentet, non censeri se occidere (saltem propriè loquendo) sed solum permittere se perire à causâ naturali, seu se non conservare. Se verò non conservans solum censetur se occidere (moraliter loquendo) dum tenetur se conservare. Ad quod non tenetur homo privatus in circumstantiis, in quibus commune bonum propriæ vitæ præferre tenetur. Propter similem etiam rationem Christus & Martyres permittere se occidi à tortoribus, sese occidisse non censentur: quia se conservare non debuerunt, dum Dei voluntas fuit ut morerentur. Sed aliud censet S. Doctor de condemnato ut fame pereat, quia talis equidem tenetur vitam suam conservare quamdiù potest; adeoque quamdiù cibus ad id necessarius ipsi ministratur. Quem proinde si non summat, seipsum occidere censetur.

Collige 1°. licitum esse se objicere telo, vel gladio, aut globo ad conservandam vitam Prin-

- Principis, alias occidendi. Quia hoc non est se occidere, sed solum se non conservare, periculoque mortis se objicere, preferendo commune bonum vite propriae. Quod laudabiliter fit, juxta S. Doctorem n. 177. laudatum.
- 180 2°. esse licitum, in communi naufragio, dum unica tabula haberi potest, eam non arripere, cum posses, sed Principi eam permittere. Bandem ob rationem. Si tamen eam prior occupasses, non posses eam te deicere, ut Principi dares. Quia eam te deicendo teipsum positivè occideres, perinde ac si de nave te in mare dejeceres.
- 181 3°. suidii reos esse, qui per frequentem crapulam, ebrietatem, vel obscenam libidinem, aliaque animi perturbationes seiplos occidunt. Dicitur enim Eccli. 31. *Multos exterminavit vinum. . . . Quis vita est ei, qui minuitur vino? Quid defraudat vitam? mors.* Et c. 37. *Propter crapulam multi obierunt: qui autem abstinet est, adjicit vitam.* Proverb. 17. *Animus gaudens atatem floridam facit; spiritus tristis exsiccat ossa.* Eccli. 30. *Multos occidit tristitia.* 2. Cor. 7. *Saeculi tristitia mortem operatur.* Eccli. 29. *Zelus & iracundia minuum dies,* &c.
- 182 4°. non esse quidem licitum jejuniis, laboribus, & aliis carnis afflictionibus macerare corpus ex intentione civis moriendi; licitum tamen laudabileque esse, id cum discretionem facere, ex intentione placendi Deo; corpus in servitum redigendi, Christi mortificationem jugiter in corpore circumferendi, seque peccatorem, nulli rei nisi poenitentiae natum, agnoscendi, etiam si vita inde nonnihil abbrevianda sit. Hoc enim pluribus sacris testimoniis probat S. Augustinus enarrat. in Plal. 40. docentque innumera exempla Sanctorum. Et ratio est, quia vita christiana continua poenitentia esse debet, juxta Tridentinum: nam ipsimet justi semper aliqua ex parte sunt peccatores; ipsos proinde semper oportet gemere, semper corpus castigare & emendare, semper mortificare membra sua quae sunt super terram.
- 183 Et idipsum confirmat laudabilis praxis Carthusianorum, qui ex suae Religionis consuetudine à carnibus abstinent, etiam in periculo mortis, etiam non obstante Medicorum praescripto, carnes ad mortem evadendam necessarias judicantium; ad quod nihilominus non tenentur, magis quam S. Casimirus ad castitatem ex Medicorum praescripto acceptam uxore amittendam, ut conservaret vitam suam: sive quia Medici in similibus saepe fallunt & falluntur; sive quia regulariter alii sunt cibi, ex vitellis ovorum recentium, vel ex delicatis piscibus confecti, qui carnibus aequipollent, & convenientiores sunt debilibus stomachis, qui à longo tempore carnibus abstinerunt; sive denique quia nunquam evidens est carniū necessitas ad vite conservationem. Stante vero invidenti ista, fallibilitateque judicii Medicorum, melius est se per abstinentiam expo-

Tom. II.

nere periculo mortis, quam laudabilem Ordinis observantiam, sanctam consuetudinem introductam, periculo relaxationis. Sed hac de re plura & praecleara videri possunt apud Gerfonem in tract. de temperantia Carthusianorum.

CAPUT XVI.

Nunquam licitum est innocentem occidere directe & per se.

Ita S. Augustinus l. 1. de Civit. c. 7. & 19. 184
S. Thomas q. 64. a. 6. & Doctores communiter.

Probat ex c. 23. Exodi: *Insontem & justum non occides, quia averter impium.* Quibus postremis verbis significatur id esse intrinsecè malum.

Objicies 1°. quia licitum est praescindere membrum, etsi sanum, pro salute totius corporis, ut si innocens à Tyranno sis occidendus, nisi tibi amputes manum catenam contractam, quae captivus teneris. Similiter ergo licitum est civem innocentem, pro totius Communitatis conservatione occidere, dum v. g. Tyrannus, civitatem obsidens, vult sibi mitti caput ipsius; alias civitatem everfurus. Siquid enim obstaret, foret quoddam solus Deus sit Dominus vitae innocentis. At solus etiam Deus est Dominus membrorum innocentis, eo tamen non obstante membrum physicum, licet innocens, pro salute totius corporis physici licet amputatur: ergo & membrum politicum pro salute totius politici.

Et confirmatur, quia civis ille pro communi bono se exponere tenetur, & nisi faciat, in poenam delicti à Republica occidi potest. Praestat enim ut unus homo, quam tota gens pereat.

In isto casu Rempubicam posse, pro communi salute, innocentem directè occidere, docent Joannes Pontius Carl. Theol. disp. 5. q. 5. conclus. 4. n. 25. & Bonae-Spei to. 3. tr. 4. disput. 8. dub. 2. resolut. 5. Sed in contrarium est laudatus Exodi locus, à cujus generalitate ratione purè humanam non licet excipere. In contrarium quoque est Augustinus loco citato, Doctoresque passim omnes, existimantes id intrinsecè malum.

Nec ratio duorum illorum quidquam probat, quia nimis probat; eo utique casu licitum esse innocenti directè interficere seipsum, id exigente Tyranno, civitatem alioqui subversuro; quemadmodum ipsi licitum est membrum suum excindere pro salute totius corporis physici in casu posito in objectione. Absit verò ut id concedam: cum Augustinus ubi supra modis omnibus inculcet, nulli, praesertim innocenti, quacumque ex causa fas esse seipsum occidere sine jussu Dei.

Ad objectionem ergo respondeo negando consequentiam: quia haec in re philosophandum non est de politicis, sicut de physicis membris: eò quod membrum physicum non habeat esse propter se, sed propter totum; po-